

POEZJE

POEZJA LITURGICZNA

Stichera na Wielką Środę.

Panie, niewiasta, która wpadła w liczne grzechy, pojęła Twoje Bóstwo i przed Twym pogrzebem wzięła na siebie rolę niosącej mirrę, płacząc przynosi Tobie wonności i mówi: „Biada mi, bowiem niepowstrzymany płomień nierządu jest dla mnie nocą, umiłowanie zaś grzechu mrokiem bez światła. Przyjmij strumienie mych łez, Ty, który z obłoków wytaczasz wody morza. Przychył się do moich gorących próśb, Ty, który przychyliłeś niebiosą, dla Twego niewypowiedzianego uniżenia. Ja ucałuję i znowu wytrę włosami mej głowy przeczyste Twoje nogi, kroki których w raju po południu Ewa usłyszała swymi uszami i ukryła się ze strachu. Zbawco mój, zbawiający dusze, grzechów moich jest mnóstwo, lecz któż wybada głębię Twoich zrzążeń? Nie odrzucaj mnie, służebnicę Twoją, Ty, który masz niezmiernie miłosierdzie!”

Kanon Wielkiej Soboty.

Pieśń 1

Hirmos: Tego, który niegdyś pokrył falami morza prześladowcę dręczyciela, pod ziemią ukryły dzieci zbawionych, ale my, jak niegdyś dziewice, zaśpiewamy Panu, chwalebnie bowiem się wysławił.

Szalony starzec, nienasycony Hades, otworzywszy się przyjmuje Życie wszystkich. Pochłaniając zaś, wypuszcza dusze sprawiedliwych, które wcześniej pochłonął. Niszczy ciebie Pan, chwalebnie bowiem się wysławił.

Jezu, Boże mój, opiewam Twoje cierpienia, bowiem Ty dobrowolnie umarłeś za życie wszystkich i zechciałeś zostać pogrzebanym w całunie i w mieszaninie mirry z aloesem. Wysławiam Twój grób, opiewam i Twoje zmartwychwstanie.

Pieśń 3

Hirmos: Ciebie, który na wodach zawiesiłeś całą ziemię, stworzenie zobaczywszy na miejscu trupiej czaszki, zadrżało w wielkim bólu, wołając: „Nie ma świętego poza Tobą, Panie!”

Wielce cierpliwy Zbawco, Żydzi złożyli Ciebie w grobie i cieniu śmierci, Ciebie, któryś wśród martwych był wolnym i skruszył rygle Hadesu, i wskrzesił umarłych.

Pan zawołał do wszystkich skowanych nierozzerwalnymi więzami Hadesu: „Wy, którzy jesteście w więzach, wychodźcie! Wy, którzy jesteście w ciemnościach, wyzwólcie się!”. Król nasz zbawia mieszkańców ziemi.

Pieśń 4

Hirmos: Habakuk widząc Twoje na krzyżu boskie uniżenie, w lęku zawołał:

„Ty, dobry, zrzuciłeś władzę książąt ciemności, zstąpiwszy do będących w Hadesie jako Wszechmocny”.

Pan toczący życie ze współczucia znalazł się pod ziemią i światłość Bóstwa zajaśniała śmiertelnym, niszcząc ciemną moc Hadesu.

Wróg zobaczywszy, że jest zwyciężony przez Twoje, Władco, zstąpienie do Hadesu, jęczy: „Moja władza jest zniszczona, jak i cała moja moc!”

Pieśń 5

Hirmos: Izajasz zobaczywszy niezachodzącą światłość Twego boskiego objawienia, Chryste, będącego dla nas z Twego miłosierdzia, wstał wcześniej o poranku i wołał: „Powstaną martwi i zmartwychwstaną będący w grobach, i rozradują się wszyscy mieszkańcy ziemi”.

Przez śmierć na krzyżu złożony pośród umarłych, Ty, łaskawco, zstąpiwszy do Hadesu, skruszyłeś pychę niszczyciela dusz, a także i jego rygle, wyprowadziłeś Praojca jako Bóg i swoją śmiertelnością dałeś wiernym pokój, życie i radość.

Zamieszkawszy z przebywającymi w Hadesie i wylawszy życie śmiertelnym, Ty będącym w ciemnościach powiedziałeś: „Wychodźcie!” i znajdującym się w więzach: „Jesteście wolni na zgubę wroga. Ja przyszedłem na zmartwychwstanie umarłych, przyzywając ich do życia”.

Stichera na święto Narodzenia Chrystusa.

Gdy jedynowładcą na ziemi był August, skończyła się u ludzi wielość władz. Z Twoim wcieleniem z Przczystej zlikwidowane zostało wielobóstwo idoli. Jednemu królestwu ziemskiemu podporządkowały się państwa i w jedno panowanie Bóstwa uwierzyły narody. Narody zostały spisane na rozkaz cezara, my zaś, wierni, zapisani zostaliśmy imieniem Boga, Twoim imieniem, wcielonego Boga naszego. Wielkie jest Twoje miłosierdzie, Panie, chwała Tobie.

Stichery na święto Narodzenia Jana Chrzciciela.

Teraz w narodzeniu największego z proroków spełnia się głos Izajasza Proroka: „Oto bowiem – rzekł – posyłam anioła mego przed obliczem Twoim, który przygotuje drogę Twoją przed Tobą”. Oto rycerz niebieskiego Króla już przyszedł, aby zaiste ścieżki prawe czynić Bogu naszemu, człowiek z natury i anioł w życiu swoim, który przyjął czystość i cnotę, mając bowiem je z natury ucieka przed naturą przez przewyższające naturę wysiłki ascetyczne. Jemu to spodobać się cnotami, wszyscy wierni, aby modląc się za nami, błagamy, zbawił dusze nasze.

Zobacz Elżbietę mówiącą do Dziewicy Marii: „A skądże mi to, że matka Pana mego przyszła do mnie? Ty Króla nosisz, a ja rycerza. Ty Dawcę Zakonu, a ja Zakonu nauczyciela. Ty Słowo, a ja Głos głoszący królestwo niebieskie”.

Stichera na święto Apostołów Piotra i Pawła.

Wysławmy Piotra i Pawła, świeczniki wielkiego Kościoła, bowiem bardziej od słońca zajaśniali na firmamencie wiary i narody zorzami nauczania wyprowadzili z niewiedzy. Pierwszy z nich do krzyża przygwożdżony czynił wstąpienie na niebiosy, gdzie przyjął od Chrystusa klucze królestwa, a drugi mieczem został ścięty i odszedł do Zbawcy, przeto godnie ich sławimy i obaj głoszą, że Izrael nieprawie wyciągnął ręce aż do samego Pana. Przeto ich modlitwami Chryste Boże nasz, zrzuć występujących przeciwko nam i umocnij wiarę prawosławnych jako Przyjaciel człowieka.

Stichery na Niedzielę o Celniku i Faryzeuszu.

Wszzechwładny Panie, wiem ile mogą lży, bowiem Ezechiela odwiodły od bram śmierci, wybawiły grzesznicę z wieloletnich grzechów, celnika zaś usprawiedliwiły bardziej niż faryzeusza, więc modłę się: Połączywszy mnie z nimi, zmiłuj się nade mną!

Chwałęcego się swymi czynami i usprawiedliwiającego się faryzeusza osądziłeś, Panie, a korzącego się i w westchnieniach proszącego o oczyszczenie celnika usprawiedliwiłeś. Nie zważasz bowiem na mędrkowanie i nie odrzucasz skruszonego serca. Przeto i my przypadamy w pokorze do Ciebie, któryś za nas cierpiał: Daj odpuszczenie grzechów i wielkie miłosierdzie!

Stichera na pamięć męczenników Guriasza, Samona i Abiba.

Edessa weseli się, bowiem wzbogaciła się o relikwiarz świętych Guriasza, Samsona i Abiba, i zwołując miłującą Chrystusa owczarnię, woła: „Przyjdźcie, miłośnicy męczenników, oświećcie się w świetlistej pamięci! Przyjdźcie więc, miłośnicy święt, rozweselcie się! Przyjdźcie i zobaczcie światła niebieskie, które żyły na ziemi! Przyjdźcie i usłyszcie, jaką to gorzką śmierć podjęły odważne diamenty dla nieskończonego życia! Przeto będąc poręczycielami prawdy, uratowali żywą dziewicę wrzuconą do grobu i zgubie oddali skalanego niemilosiernego zabójcę. Gorliwie modlą się do Świętej Trójcy, aby wszyscy ci, którzy z wiarą czczą ich pamięć, zostali wybawieni ze zniszczenia i pokus, i wszelakich nieszczęść.

Stichery na pamięć męczenników Eustracjusza i jego towarzyszy.

Bardziej od helleńskich przekazów święci męczennicy cenili apostołską mądrość, księgi oratorskie porzuciwszy i przywykłszy do ksiąg rybaków. One to bowiem łaskawymi słowy nauczyły nieuczonych trynitarnej teologii. Módlcie się do Trójcy, aby w pokoju zachowano nasze dusze.

Zaśpiewajmy w święto męczenników pięciostrunnej lutni i pięćświatlistemu świecznikowi Kościoła Bożego, i pochwalmy pobożność. Witaj, któryś dobrze walczył dla Boga w niebieskim zastępie, i wodzowi dobrze uczyniłeś, któryś wśród oratorów mówcą, Eustracjuszu mądry w Bogu! Witaj, któryś talent od Boga tobie dany pomnożył wielokrotnie, Auksencjuszu błogosławiony! Witaj, najpiękniejsza gałązko Bożego krzewu, Eugeniuszu w

Bogu mądry! Witaj, piękny postacią, a zwyczajem najlepszy i doskonały, któryś w Bożych górach przebywał, Oreście wielce błogosławiony! Witaj, jaśniejąca przezroczysta perła, któraś męki gorzkie radośnie przecierpiała, Mardary niezwyciężony! Witaj, chórze równy ilości mądrych dziewic, który prosimy, aby wybawił nas z wszelkiego gniewu i smutku, i uczynił uczestnikami niewypowiedzianej waszej chwały, czczących corocznie waszą pamięć.

EPIGRAMY

O głupocie.

Dla głupca w ogóle nie ma lekarstwa
i nie ma kuracji, oprócz śmierci.
Głupiec w chwale wywyższa się nad wszystkimi,
a chwalony jeszcze bardziej staje się zuchwałym.
Jak nie można zgiąć wielkiej kolumny,
tak i nie można naprawić głupiego człowieka.
Lepiej żyć razem z mądrymi
niż z głupimi i bogatymi nieukami.
W głupcu nawet wiedza jest inną głupotą,
a wiedza głupca jest jak dzwoneczek w nosie świni.
Głupiec jest straszny, gdy zajmie się nauką,
a jeśli jest w chwale, jest tym straszniejszy.
Jednak młody głupiec, a przy tym u władzy –
Biada i och! Och i biada, i ach!
O Panie, gdy głupiec zacznie rozsądzać,
gdzie się podziać? Jak patrzeć? Jak to znieść?
Głupiec jest zupełnie nikomu niepotrzebny:
Głupiec, założywszy buty, wszędzie biega.
Głupcze, lepiej gdybyś się nie narodził,
lub narodziwszy się nie chodził po ziemi.

O przyjaźni.

U dwóch wychwalających przyjaźń w Chrystusie
nie ma równości – więcej jest konkurencji.
Podaruj przyjaźń miłującemu przyjacielowi,
bo z niewdzięcznym przyjaźń jest daremna.
Mleko i miód – rozmowy bliskich sobie.
Kochając wszystkich, wszystkim jednak nie dowierzaj.

O wadach i grzechach.

Nienawidzę zabójcę osądzającego gwałtownika.
Nienawidzę cudzołożnika, gdy osądza kochanka.
Nienawidzę głupca uważającego, że filozofuje.

Nienawidzę sędziego zwracającego uwagę na godności.
Nienawidzę milczącego, gdy jest czas mówienia.
Nienawidzę nauczyciela, który nic nie umie.
Nienawidzę wroga, przecież nie kocha on Boga.

O biedzie i bogactwie.

Lepiej być biednym niż bogacić się niesprawiedliwością.
Nie szukaj bogactwa, ani też biedy, przeciwnie:
Pierwsze bowiem pychą napęła rozum i wiedzę,
a druga jest nieskończonym cierpieniem.

Pouczenie ascetyczne.

Kochaj wszystkich, ale nie wszystkim dowierzaj.
Lepiej milczeć niż bajdurzyć rzeczy nieprawdopodobne.
W milczeniu bowiem nie ma niebezpieczeństwa i wady,
ani pokuty, ani obwinienia, ani klątwy.

O mnichach.

Dzisiaj w świecie, a jutro w grobie,
pamięć o śmierci pomaga w życiu.
Mnich jest rozumem oczyszczonym i czystymi ustami.
Mnich jest chórem i stanem bezcielesnych,
w ciele materialnym i nieczystym osiągniętym.
Mnich jest aniołem ziemskim przede wszystkim
i władczo, i człowiekiem niebieskim.
Mnich jest zapomnieniem całkowitym
i nieczułością poprawioną.
Mnich jest mieszkaniem Boga,
tronem królewskim, pałacem Świętej Trójcy.
Mnich jest ukrytą mądrością.
Mnich jest walką z ciałem, jak i powiedziano:
„Nasza walka jest z krwią i ciałem”.
Przemyśl powiedziane i nie przechodź obok,
bowiem wymaga wiele ono uwagi.
Mnich jest tym, kto lęka się Boga, ale Go kocha,
bowiem doskonała miłość wypędza lęk.
Mnich jest tym, kto zawsze wstępowania
w sercu swoim składa.
Mnich jest chwałą chrześcijan.
Mnich jest wolnym pragnieniem,
jedynie niebios pragnącym
i ku przychodzącemu łaską łaskawemu Bogu
rozum swój stąd uwalniającym.

Dziwne zawsze święto
takie urządza i świętuje.
Błogosławiony, kto to osiągnie,
ten jedynie poznał,
jak innych nauczyć i oświecić,
i do królestwa doprowadzić
w Chrystusie Jezusie, Panu naszym,
a po Nim – w Ojcu i ze Świętym Duchem.

Parafrazy Platona.

Lepsza jest samotność niż występna społeczność.
Lepsza jest choroba niż występne zdrowie.
Lepiej być słabym niż występnie zdrowym.
Wielkiżytek w pięknym jest umiarze.

Epigramy na powieść Tatiosa „Przygody Leukippy i Kleitofonta”

Żona jest złem, nawet jeśli pięknem słynie.
Piękno przecież dostarcza radości,
lecz gdy jest brzydka i o złych nawykach,
podwójne to zło, bez pociechy.
Umiarkowane zło to żona jaśniejąca postacią:
Niesie jednak piękno pocieszenie.
Lecz jeśli żona jest jeszcze i brzydka –
O, nieszczęście! O, zły losie!

Przetłumaczył ks. Henryk Paprocki